

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ РОБОТОДАВЦІВ
“ФЕДЕРАЦІЯ РОБОТОДАВЦІВ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ
УКРАЇНИ”
(Федерація роботодавців ПЕК України)
провулок Приладний, 2-А, м. Київ, 03680,
тел./факс: (044) 424-85-14
e-mail:frupek@ukr.net

12.12.2019 р. № 60

**Голові Верховної Ради України
Разумкову Д.О.**

**Копія: Міністру енергетики та
захисту довкілля України
Оржелю О.А.**

Шановний Дмитре Олександровичу!

Федерація роботодавців паливно-енергетичного комплексу України висловлює Вам свою повагу та звертається щодо наступного.

Прийняття проекту Закону №2367 від 01.11.2019 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо збільшення ставок екологічного податку з метою проведення додаткових заходів, що сприятимуть зміцненню здоров'я та покращенню медико-санітарного забезпечення громадян України» спричинить значні негативні наслідки.

Зокрема, збільшення ставок екологічного податку спричинить негативний вплив на ключові економічні показники – обсяги виробництва і експорту, добробут населення. У розрізі секторів економіки найбільше зниження економічних показників відбудеться в енергетиці, металургії, хімічній промисловості. В окремих секторах відбудеться зростання обсягів імпорту через падіння цінової конкурентоспроможності місцевого виробництва.

Крім того, пропозиції законопроекту № 2367 щодо підвищення у 4 рази екологічного податку негативно вплинути на енергетичну галузь, призведуть до закриття генеруючих потужностей та порушення безпеки ОЕС України, виникнення соціальних наслідків, а саме втрати робочих місць як в енергетичній, так і суміжній вугільній галузі, негативно вплинути на економічний рівень розвитку мономіст і вугільних регіонів.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 41 Закону України «Про охорону навколошнього природного середовища» екологічний податок визначається, насамперед, як економічний механізм забезпечення охорони навколошнього середовища.

Отже, головною функцією екологічного податку є регуляторна, яка полягає у створенні додаткових фінансових стимулів для реалізації природоохоронних заходів, а не фіскальна, спрямована в першу чергу на поповнення дохідної частини бюджету. Проте, станом на сьогодні, відповідно до ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу України 45% екологічного податку зараховується до загального фонду державного бюджету, а подальше спрямування таких коштів до спеціального фонду державного бюджету відбувається практично у «ручному режимі».

Деградація базової функції екологічного податку розпочалась у 2015 році зі зміною бюджетного законодавства, що передбачала перерозподіл надходжень від екологічного податку та зміну цільової функції такого податку на фіскальну:

- з 2015 року нарахування надходжень від екологічного податку перенаправлені зі спеціального фонду (цільового) державного бюджету до загального;
- з 2018 року частку надходжень до загального фонду державного бюджету від екологічного податку збільшено з 20 % до 45 %;
- з 2019 року ставка екологічного податку за викиди в атмосферне повітря CO₂ стаціонарними джерелами в повному обсязі зараховується до загального фонду державного бюджету.

Аналіз даних щодо надходжень екологічного податку і цільових витрат на природоохоронні заходи з державного бюджету за 2014-2017 рр. свідчить про значне перевищення надходжень над витратами. Так, доля витрат бюджету на цільові природоохоронні заходи в середньому не перевищують 20% від суми надходжень екологічного податку до державного бюджету, що свідчить про неефективне та нецільове використання екологічного податку, що є порушенням Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

При цьому, саме промислові підприємства наразі несуть основний тягар витрат на охорону довкілля, оскільки частка їх власних витрат на основні природоохоронні заходи за період 2015-2017 рр. становить близько 97-98 %. При цьому частка витрат, профінансованих за рахунок державного бюджету, становить менше 2-3 %.

У пояснівальній записці до законопроекту необхідність його прийняття аргументується низьким розміром екологічного податку, а також тим, що останнє підвищення ставок здійснено в 2017 році лише на 11,2 %. Проте, з 2019 року ставка екологічного податку за викиди в атмосферне повітря CO₂ була збільшена в 24 рази, а, загалом, ставки на викиди пилу, SO₂, NOx, розміщення відходів в період 2011-2019 років збільшились в 4 рази, CO₂ – у 100 разів.

При цьому, в умовах зношеності основних виробничих фондів, підвищення вартості робіт, у зв'язку зі зростанням цін, постійно підвищується і загальна вартість природоохоронних заходів. За такої ситуації фінансові можливості підприємств самостійно реалізовувати капіталомісткі екологічні заходи щорічно зменшуються.

До того ж, передбачене проектом Закону № 2367 чотирикратне підвищення ставок екологічного податку не опирається на результати наукових досліджень та/або моделювання, які обґрунтують необхідність та прийнятний рівень такого підвищення. В Україні відсутня затверджена методика розрахунку розміру ставок екологічного податку (по кожній речовині) та процедура залучення зацікавлених сторін до розроблення таких ставок, що не дозволяє ефективно та прозоро забезпечити їх встановлення у відповідних розмірах.

В той же час, в країнах Європейського Союзу застосовуються такі інструменти об'єктивного формування ставок екологічного податку, як аналіз витрат і вигод, визначення вартості компенсації впливу певної речовини на навколишнє середовище і здоров'я людини тощо.

Таким чином, в Україні екологічний податок сьогодні виконує виключно фіскальну роль для наповнення загального фонду державного бюджету, хоча це не відповідає положенням Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища». Інші ж країни використовують такий податок, насамперед, з метою стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності у сфері охорони довкілля.

Федерація роботодавців паливно-енергетичного комплексу України вважає, що досягнення задекларованих цілей проекту Закону № 2367 можливе за рахунок відновлення

механізму цільового використання коштів екологічного податку при збереженні поточних ставок податку.

В той же час, враховуючи неможливість швидкого скорочення викидів забруднюючих речовин, будь-яке суттєве підвищення екологічного податку (більше ніж на рівень інфляції) може привести до одного із наступних негативних сценаріїв розвитку подій в енергетичній галузі.

- a. В умовах існування адміністративних обмежень щодо ціни на електроенергію на ринку, теплова генерація буде неспроможна перенести додаткові витрати на екологічні податки у вартість електричної енергії. В такому випадку українська теплова генерація буде змушена зупинитись із відповідними наслідками щодо дефіциту потужності і порушенням безпеки ОЕС України, скороченням персоналу ТЕС і вугільної галузі, зростанням імпорту електроенергії, зниженням ВВП і погіршенням платіжного балансу країни.
- b. В умовах відсутності цінових обмежень і вільного ринку електроенергії, вартість теплової генерації буде враховувати підвищений екологічний податок. У цьому випадку українська теплова енергетика буде неконкурентною і заміщеною енергетикою Російської Федерації, де ставки екологічних податків значно нижчі. Зростання імпорту електроенергії також призведе до дефіциту потужності, зниження ВВП і погіршення платіжного балансу країни.
- c. У разі відсутності цінових обмежень і вільного ринку електроенергії (за умови обмеження імпорту електроенергії із Російської Федерації), підвищення екологічного податку призведе до зростання вартості електроенергії теплової генерації і, як наслідок, до зростання вартості електроенергії для промисловості (у випадку підвищення екологічних податків в чотири рази, вартість електроенергії для промисловості зросте майже на 10%). Конкурентоспроможність української промисловості знизиться, що негативно вплине на економіку країни в цілому.

В свою чергу, припинення роботи вугільної енергетики України призведе до:

- закриття 12 вугільних ТЕС та повної зупинки видобутку енергетичного вугілля в Україні;
- скорочення персоналу паливно-енергетичного комплексу на 100 тис. чоловік (без коштів для існування залишиться близько 250-300 тис. чоловік);
- загрози фактичного існування вугільних регіонів і мономіст біля ТЕС (11 міст, близько 200 тис. чоловік) і шахт (34 міста та селища, близько 660 тис. чоловік). Ці регіони недоотримають близько 12 млрд грн. на рік у вигляді заробітної плати скорочених працівників шахт і ТЕС.

У зв'язку з цим звертаємося до Вас з проханням врахувати наведені аргументи та утриматись від прийняття законопроекту №2367 від 01.11.2019 р. «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо збільшення ставок екологічного податку з метою проведення додаткових заходів, що сприятимуть зміцненню здоров'я та покращенню медико-санітарного забезпечення громадян України».

В той же час, вважаємо за необхідне розглянути альтернативні законопроекти, які б передбачали повернення екологічного податку платникам для вирішення екологічних проблем.

З повагою

Голова Федерації роботодавців ПЕК України

А.Татаринов

вик.: (044) 424-85-14